HE 146/2020 vp
13.10.2020
Dnro 4420/00.08/2020

Eduskunnan maatalousjaosto

Viite: Asiantuntijapyyntö valtiovarainvaliokunnan maaseutujaostoon 6.10.2020, HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021; Metsätalous, metsäluonto ja mom. 30.40.46 Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

Valtion talousarvio vuodelle 2021, Metsätalous, metsäluonto ja valtionapu Suomen metsäkeskukselle

Suomen Metsäkeskus kiittää saamastaan kutsusta ja mahdollisuudesta osallistua valtion vuoden 2021 talousarviosta käytävään keskusteluun.

30.40.46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

Suomen metsäkeskus on sitoutunut talousarviossa esitettyihin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yleisiin tavoitteisiin.

Metsäkeskus on jo usean vuoden ajan johdonmukaisesti sähköistänyt palvelujaan ja pyrkinyt hyödyntämään täysimääräisesti digitalisaation tarjoamat palvelu- ja tuottavuusedut. Tavoitteena on ollut toimintatapojen, rakenteiden ja prosessien kehittäminen siten, että palvelujen tulee olla asiakaslähtöisiä ja ensisijaisesti sähköisiä. Tavoitteena on ollut myös kokonaisuuden hallinta hallinnonalarajat ylittäen.

Metsäkeskuksen palveluiden kehittämisen digitiekartta ulottuu vuoteen 2023 - raskaimpia investointivuosia ovat 2020 ja 2021. Metsäkeskus ottaa seuraavan kahden vuoden aikana käyttöön kahdeksan uutta tietojärjestelmää. Tämä on valtava taloudellinen ja toiminnallinen haaste. Uudistus parantaa sekä Metsäkeskuksen että koko toimialan tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä metsien käytön kokonaiskestävyyttä.

Vuonna 2021 jatketaan metsätiedon tuotantoa uuden kuusivuotisen inventointiohjelman mukaisesti, mikä lisää vuosittain valmistuvan ajantasaisen metsätiedon määrää lähes kaksinkertaiseksi. Uuden inventointiohjelman taustalla oleva kansallinen ilmakuvaus- ja laserkeilausohjelma, nk. KALLIO-sopimus, on tuloksekasta yhteistyötä Maanmittauslaitoksen, Ruokaviraston, Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsäkeskuksen kesken.

Avoimen metsätiedon varaan on syntynyt kaupallisia sovelluksia. Metsäkeskuksen avoimesta rajapintapalvelusta on ladattu tietoja ahkerasti. Puun myyjien ja ostajien yhdessä perustama puun sähköinen kauppapalvelu Kuutio.fi käyttää kaupankäynnin pohjalla Metsäkeskuksen metsävaratietoja. Yhteistyönä toteutettava Metsäkeskuksen metsätiedon tuotanto ja valmiin tiedon jalostaminen parantaa metsiä käyttävien elinkeinojen kilpailukykyä.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/e5749f3a-9d77-4bbf-9acb-cfa95c8079c7
VISMA Sign
www.vismasign.com

Kärkihanke-momentti oli rahoitusinstrumenttina toimiva ja vastaavalle välineelle olisi jatkossakin tarvetta koko toimialaa hyödyttävien digitaalisten infraluonteisten investointien toteuttamiseen.

Momentille esitetään 42,171 miljoonaa euroa. Esitys sisältää uuden kannustejärjestelmän Metkan tietojärjestelmän rakentamiseen 1,7 miljoonaa euroa, Metso-ohjelman toimeenpanoon 300 000 euroa ja metsitystukijärjestelmän hallinnointiin 368 000 euroa. Metsäkeskus toimitti keväällä maa- ja metsätalousministeriöön muistion, jossa tuotiin esille lisääntyneiden tehtävien ja käytössä olevien voimavarojen epäsuhta. Lähivuosien pysyväksi menojen vuotuiseksi lisäykseksi arvioitiin 3,9 miljoonaa euroa. Momentin lisäys vuodelle 2021 kattaa epäsuhdasta osan. Metsäkeskus toivoo pysyvää kehyslisäystä tilanteessa, jossa metsä voi tarjota lukuisia mahdollisuuksia vihreälle kasvulle ja koronaelvytykselle Metsäkeskuksen palveluille on kysyntää enemmän kuin aiemmin.

Muut metsätalouden momentit

30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen

Momentille myönnetään 43,45 miljoonaa euroa eli merkittävästi enemmän kuin kuluvan vuoden määräraha (29,05 milj. e). Suomen Metsäkeskus pitää määrärahan kasvua perusteltuna. Määrärahan kasvulla turvataan toimet hallitusohjelmassa näkyvästi esillä olevien hiilineutraaliuden ja luonnon monimuotoisuuden paranemisen puolesta. Määräraha sisältää myös maankäyttösektorin ilmastopolitiikkatoimet.

Metsäkeskus pitää kyseisen momentin varoja erittäin tärkeänä koko toimialan toimintojen parantamiseksi. Kyseiseltä momentilta rahoitetaan myös Kansallisen metsästrategian toimia hallitusohjelman mukaisin painotuksin. Parhaimmillaan rahoitettavat hankkeet yhdistävät tutkimuksen käytännön metsätalouteen jalkauttamisen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

30.40.41 Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen

Metsänomistajat hakivat vuonna 2019 korvauksia hirvieläinten aiheuttamista vahingoista edellisvuotta vähemmän. Hirvituhoja korvattiin kuluvana vuonna 1,4 miljoonalla euroalla, mikä on 0,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Lisäksi tänä vuonna metsänomistajille maksettiin aiemmilta vuosilta siirtyneitä viljelykustannuksia noin 65 000 eurolla.

Hirvieläinvahinkoja esiintyi pääosin samoilla alueilla kuin edellisvuosina. Eniten hirvivahinkokorvauksia maksettiin tänä vuonna Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Edellisvuoteen verrattuna korvausmäärät kasvoivat eniten Kainuussa ja Pohjois-Savossa. Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa korvausmäärät kääntyivät laskuun. Lisätietoa hirvieläinvahinkokorvauksista maakunnittain ja kunnittain on Metsäkeskuksen media-aineistoissa.

Ensi vuodelle momentille esitetään 5,6 miljoonaa euron määrä eli sama määrä kuin kuluvana vuonna. Määrärahasta hirvivahinkojen korvaukseen on osoitettu 2,2 miljoonaa euroa.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/e5749f3a-9d77-4bbf-9acb-cfa95c8079c7
VISMA Sign
www.vismasign.com

Hirvi- ja varsinkin peurakanta etelässä muodostaa uhan sekä metsätalouden taloudelliselle, että ekologiselle kestävyydelle. Hirvituhojen vuoksi kuusta on istutettu sille luontaisesti sopimattomille alueille, mistä aiheutuu vuosittain merkittäviä puuston kasvu- ja laatutappioita. Osin kuusettumisen vuoksi myös kuusen juurikääpä (maannousemasieni) on levinnyt voimakkaasti. Hirvituhot heikentävät luonnon monimuotoisuutta ja heikentävät puulajivalinnan kautta metsien ilmastonmuutoskestävyyttä. Tarvitaan voimakkaita toimenpiteitä kantojen laskemiseksi lähemmäs tavoitekantaa kaksi hirveä tuhannelle hehtaarille.

30.40.44 Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen

Momentille on esitetty määrärahaa 53,23 miljoonaa euroa. Määräraha on 3 miljoona euroa pienempi kuin vuonna 2020 (56,23 miljoonaa euroa). Vuoden 2019 määrärahan käyttö oli 49,63 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 49,09 miljoonaa euroa.

Kuluvana vuonna määrärahoja on käytetty enemmän kuin edellisenä vuonna. Uusia Kemera-tuettuja töitä on tänä vuonna suunniteltu kaikkiaan 47,06 miljoonan euron arvosta eli 18 % edellisvuotta enemmän. Nuoren metsän hoitoa ja taimikon varhaishoitoa on suunniteltu 23 %, terveyslannoituksia 16 % ja suometsän hoitotöitä 6 % viime vuotta enemmän. Metsätiehankkeita on suunniteltu 3 % viime vuotta vähemmän. Metsäkeskuksen arvion mukaan vuoden 2020 määrärahat tultaneen käyttämään täysimääräisesti.

Momentilta on esitetty määrärahasiirtoja metsäkeskukselle uuden metsätalouden tukijärjestelmän (-1,7 miljoonaa euroa) rakentamiseen ja Metso-hankkeiden toteutukseen (0,3 miljoonaa euroa). Lisäksi on esitetty siirto Metso-ohjelman ympäristötukien toteutukseen (-1,0 miljoonaa euroa). Siirtojen avulla varmistetaan uuden tukijärjestelmän tehokas hallinnointi ja toimivat hakumenettelyt sekä tuetaan Metso-ohjelman onnistunutta toimeenpanoa.

Kemera-rahoitus tukee hallitusohjelmassa mainittua hiilinielun kasvattamista ja vihreää kasvua. Viime keväänä tehty muutos terveyslannoituksen tukiehtoihin turvemailla on lisännyt tuhkalannoituksen suosiota. Momentille 30.40.44 on varattu 53,230 miljoonaa euroa, mikä on 3 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden rahoitus. Momentilta 30.40.22 ollaan esittämässä määrärahan siirtoa 1,8 milj. euroa momentille 30.40.44. Määräraha käytettäisiin hallitusohjelman maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuuteen sisältyvän tuhkalannoituksen edistämiseen työlajin rahoitusta lisäämällä. Metsäkeskus pitää siirtoa perusteltuna ja toteutuessaan esitys tukisi Kestävän metsätalouden rahoituslain työohjelman tasapainoista toteutusta vuonna 2021. Mikäli momenttisiirto ei toteudu, Metsäkeskus toivoo, että kuluvalta vuodelta mahdollisesti käyttämättä jäävä Kemera-määräraha siirrettäisiin tarvittaessa lisätalousarvion kautta käytettäväksi ensi vuonna.

30.40.45 Metsäluonnon hoidon edistäminen

Metsien käytön kasvaessa luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen korostuu. Metsäkeskus on kouluttanut metsäalan toimijoiden toimihenkilöitä ympäristötukisopimusten laadintaan. Toimijat kohtaavat metsänomistajan puukaupan yhteydessä, ja juuri silloin on

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/e5749f3a-9d77-4bbf-9acb-cfa95c8079c7
VISMA Sign
www.vismasign.com

mahdollisuus hoitaa kyseisen metsänomistajan kanssa puukaupan lisäksi myös muut keskeiset metsänhoitoon liittyvät työt, olipa kyse taimikonhoidosta tai luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta.

Momentille esitetään yhden miljoonan lisäystä eli yhteensä 8,027 miljoonaa euroa, mikä mahdollistaa Metso-ohjelman toteutuksen talousmetsissä nykyistä laajempana. Määrärahan lisääntyessä toimenpiteiden valmistelun, maanomistajien informoinnin ja hallinnon kustannukset kasvavat. Laskelmiemme mukaan yhden miljoonan määrärahan lisäys tarkoittaa noin 300 000 euron lisäkustannuksia Metsäkeskukselle. Ensi vuoden lisääntyvän rahoituksen Metsäkeskukselle aiheutuva työmäärä on huomioitu momentin 30.40.46 rahoituksessa, mitä pidämme erinomaisena asiana. Lisärahoituksen tarve on pysyvä, mikäli Metso-ohjelman rahoitus säilyy vuoden 2021 talousarvioesityksen mukaisena.

Metso-ohjelman mukaisilla luonnonhoitohankkeilla on mahdollista tukea Helmi-elinympäristöohjelman toteutusta. Niillä voidaan esimerkiksi palauttaa valumavesiä suojelusoille, kunnostaa monivaikutteisia kosteikkoja ja niiden valuma-alueita tai kunnostaa pienvesiä ja rantaluontoa. Metsäkeskuksella on kokemusta asioinnista metsänomistajien kanssa luonnonhoidon käytännön töiden toteuttamiseksi. Valitettavasti Helmi-elinympäristöohjelman resursseja ei ole suunnattu Metsäkeskuksen luonnonhoitohankkeisiin ja niiden valmistelua vaativiin tehtäviin.

30.10 Maaseudun kehittäminen

Momentilla on kansallinen rahoitusosuus EU:n maaseutuohjelmaan. Ohjelmakauden ollessa kesken ei momenttiin esitetä olennaisia muutosta. Metsäbiotaloudelle on erityisen tärkeää, että infrastruktuurista - tiestöstä ja tietoliikenneyhteyksistä - huolehditaan. Metsätalous tarvitsee toiminnoissaan jatkuvasti toimivat nopeat tietoliikenneyhteydet. Metsäbiotalous toimii myös alueilla, joilta kaikki muu elinkeinotoiminta saattaa olla jo loppunut.

Merkittävä osa Suomen metsäkeskuksen kehittämishankkeista tähtää maaseudun kehittämiseen. Alueellisten metsäohjelmien (AMO) päivitykset valmistuivat syksyllä 2020. Ohjelmilla toteutetaan kansallista metsästrategiaa (KMS 2025) ja tulevaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa (CAP 2021-2027). Metsäkeskuksen mielestä on erittäin tärkeää, että EU:n rahoitusinstrumenttien kansallinen rahoitusosuus on riittävä. Ensi vuoden budjetissa on varauduttava siirtymäkauden rahoitukseen, jotta kehittämistoiminta ei notkahda rahoituskausien vaihtuessa. Siirtymäkauden tuki helpottaa monen hanketoimijan toimintaa ja turvaa mm. osaavan henkilöstön saatavuutta.

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Perusväylänpidon ja yksityistieavustusten määrärahat vähenevät johtuen kuluvalle vuodelle osoitettujen kertaluonteisten lisäysten poistumisesta. Esitys yksityistieavustuksiin on selvästi pienempi kuin korjausvelan kasvun pysäyttämiseksi arvioitu 20-30 miljoonaa euroa.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/e5749f3a-9d77-4bbf-9acb-cfa95c8079c7
VISMA Sign
www.vismasign.com

Yksityistiet muodostavat merkittävän osan maaseudun liikenneverkosta ja palvelevat maa- ja metsätalouden, luontomatkailun sekä asumisen ja vapaa-ajan asumisen liikennettä. Metsien käytön lisääntyessä sekä maatalouden tehostuessa yksityistiestön merkitys kasvaa entisestään.

Koko metsäalan huoli on rapistuva yksityistieverkosto. Metsäkeskuksella on valmius rakentaa metsäteiden kunnostusta palveleva yksityisteiden yleissuunnitelma, jolla kuvattaisiin tärkeimmät kunnostuskohteet ja aktivoitaisiin tiekuntia teiden korjaukseen. Hanke tukisi vihreää kasvua ja sopisi rahoitettavaksi momentilta 30.40.22.

Lopuksi

Korona-aika on korostanut metsien yhteiskunnallista merkitystä. Metsiin ja metsätalouteen satsaaminen on mitä parhainta vihreää kasvua ja koronakriisistä selviytymistä tukevaa elvytystä.

Lahdessa 13.10.2020

sähköinen allekirjoitus

Jorma Tolonen
hallintojohtaja
Suomen metsäkeskus

Jakelu
Eduskunnan maatalousjaosto
Valiokuntaneuvos Mari Nuuttila
Valiokuntakanslian sihteeri Kaisa Iso-Sipilä

Tiedoksi
Suomen metsäkeskuksen johtokunta
Ylijohtaja Tuula Packalen, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Marja Kokkonen, maa- ja metsätalousministeriö
Johtava asiantuntija Niina Riissanen, maa- ja metsätalousministeriö
Ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen, maa- ja metsätalousministeriö

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/e5749f3a-9d77-4bbf-9acb-cfa95c8079c7
VISMA Sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 5 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 5 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 5 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 5 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 5 sider før denne side

Jorma Tapani Tolonen
b8f067ed-756c-4dc7-b6e0-772b7fb36d27 - 2020-10-13 13:12:10 +03:00
BankID / MobileID - ea73febf-21e2-4173-b47f-157ec2de4f13 - FI

authority to sign	toimivaltaoikeus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende